

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 5 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru Mearohle pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47

Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr. — de două ori 12 cr. — de trei ori 16 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru
de-care publicare.

12/24 Decembre 1864.

Vel asupra prezentului căci avem și de sărbătoare!

Să uităm pentru câte-va momente strania privilegiu, ce ni s'a pregătit astăzi, să înecăm durerea în pept, să lăsăm tristul present, și și mai tristul prospect pentru viitoriu, și să sărim preste cesti din urmă 20 de ani.

Era la 12/24 Decembre 1864. Bisericele din Ungaria și Transilvania aveau sărbătoare împărătească. Să dăm întâietate bisericilor neortodoxe.

Era sărbare pretutindenea, era ajunul nașterii Domnului.

Prin păcatul lui Adam întreg neamul omenesc căduse sub blăstemul strămoșesc. Neamul omenesc trebuia răscumperat, și aceasta a tot creatorul era chemat a o face.

Dumnezeu om s'a făcut spre a putea fi supus morții ca să răscumperă neamul omenesc.

Bisericele neortodoxe s'rbau nașterea fiului lui Dumnezeu, naștere prin care după credința creștinească s'a șters blestemul cel de demult și s'a deschis raiul.

Prin nașterea fiului lui Dumnezeu a răsărit lumina cunoștinței.

Era în haine de sărbătoare și biserica noastră ortodoxă. Și ea s'rbăna sărbătoare împărătească, da sărbătoare împărătească în sensul propriu al cuvântului, sărbare procurată ei de augustul monarch, prea bunul nostru împărat.

Era mare sărbarea bisericeii ortodoxe. Prin înșelăciune ca și cea a strămoșului Adam a cădut arhiepiscopul nostru la 1700 și cu el ni s'a răpit metropolia noastră.

A trebuit să espiăm păcatele protopărinților nostri. A trebuit să vină Mesia al nostru și să ne răscumperă metropolia, deschidându-ne calea spre lumina cunoștinței.

Activitatea încordată a bunului păstoriu și unanimă conlucrare a turmei cuvântătoare n'au lăsat, n'au putut lăsa nemișcată inima monarchului. Și împăratul pre atunci cu prisos vărsa faptele dragostei sale asupra noastră.

La 12/24 Decembre 1864 Maiestatea Sa emite următorul Autograf.

„Iubite Baro de Șaguna!

Ascultând cererile românilor gr. orientali din Transilvania și Ungaria, în consonanță cu intențiunea manifestată prin rezoluțiunile mele din 27 Septembrie 1860 și din 25 Iulie 1863., am încuviințat ca pentru densii să se înființeze o metropolie independentă, coordonată cu cea sârbească, și ca biserica episcopescă din Transilvania să se înalțe la demnitate metropolitană.

Totodată află a te denumi pre domnia Ta de arhiepiscop și metropolit al românilor greco orientali din Transilvania și Ungaria Viena, 24 Decembre, 1884.

Francisc Iosif m. p.

Am pus autograful sub ochii cetitorilor nostri. El ne reamintește timpurile bune, când interesul monarchiei nu era îmbrăcat în hainele de aji înguste, cari plesnesc pe trup, ci sub mantaua purpurie, simbolul imperăției, toți aveam locul potrivit, ne reamintește timpurile, când grațiosul monarch cu mâna deschisă împărția darurile meritate, și el le împărția cu prisosință.

Am reproduc autograful maiestatic pentru publicul cetitoriu. La cetirea lui se vor reîmprospeta timpurile de acum 20 de ani, și dacă amintirea gloriei de odinioară poate reaminti și revoca o senșibilitate publică de atunci, toată suflarea ortodoxă va vărsa două lacrimi de bucurie și recunoștință, și dintre acestea două lacrimi cea dintâi va fi primită cu satisfacție de către Monarchul, a doua o va primi umbra Marei Archiereu, ale cărui părți pământești răpaușează în mausoleul din Reșinariu.

Dacă însă gloria din trecut, în loc de a alina durerile actuale, le potențiază încă, ortodocșii vor vărsa două lacrimi amare, dintre cari una va re-

presenta răbdarea, alta speranța la zile mai bune. Astfelu apoi lacrimile de durere indirect vor fi puse ca omagiu în fața tronului, în a cărui simț de dreptate totdeauna am creșut, credem și vom persista a crede, și dela care am sperat redarea metropoliei răpitate, și ea ni s'a dat, sperăm zile mai bune, și ele nu vor întârzi a sosi, căci mare este grația Monarchului.

Să nu perdem din vedere ziua de 12 Decembre 1864. Ea era și de bucurie generală. Noi cesti tineri n'am fost părtași bucuriei neamului nostru. Sunt însă în viață mulți cari acum 20 de ani au varsat cu prisos lacrimi de bucurie, și cari asemenea cu noi acum a vor vărsa lacrimi de bucurie, căci dacă sărim cesti 20 de ani din urmă dăm de altă climă.

Atunci ceriul era senin. Soarele civilizațiunei vărsa raze de lumină și căldură de o potrivă tuturor popoarelor.

Eram toți o familie mare și respectată. Masa era plină și părintele nu făcea deosebire între fii și fi. Pre atunci eram toți fii dulci, pe atunci nu erau și mașteri, și eram deați a auși cuvinte măgulitoare: potiti iubitorilor.

Am pus sub ochii cetitorilor autograful prea înalt, căci el este în stare a pune pe om la grea cercare, l'am pus sub ochii cetitorilor căci el este în stare a ne duce în ispită.

Este și de sărbătoare ziua de astăzi și nu vom cuteza a face paralela între acum și acum sunt 20 de ani. Nu vom face paralela, căci presentul este acoperit cu velul uitărei, și el este acoperit, căci sărbarea este prea mare și ar fi păcat să o profanăm cu lucruri politice din neagra eră a noastră.

Avem puține zile de sărbătoare, însă când s'rbăm, s'rbăm cu inima deschisă.

Românilor ortodocși! Salutați cu respect ziua de 12/24 Decembre. Salutați-o cu respectul pentru actul public dela 12/24 Decembre 1864, salutați-o pentru autograful comunicat mai sus, salutați-o cu loialitate pentru numele de sub autograf, căci el este al monarchului, salutați-o cu pietate pentru umbra Marei Archiereu, care a trecut de atunci la cele vecinice, salutați-o cu credință în timpuri mai bune și puneți umăr la umăr, ca pe căi legale să torțăm renașterea timpurilor, în cari ni se dau testimonii de conduită ca și cel din autograful citat.

Frați de un sânge și o lege! Să ștăm bine, să ștăm cu frică, să luăm aminte, și să ținem în minte binefacerile și insultele, căci suntem următorii protopărinților nostri.

Revista politică.

Parlamentul Ungariei și-a început feriile pentru sărbători. Deodată cu sistarea activității parlamentului s'a început activitatea clasei sociale conform programului reprezentat în pressă prin dl B. ksics.

Societatea din capitală pentru maghiarisare este classa socială chemată acum a ferici patria. Sub presidența viceprimariului și-a ținut ac sta societate Domineca trecută adunarea sa generală.

Domnul Gerlócy a schițat programul acestei reuniuni. A spus că maghiarisarea se va începe dela copii cei mici, și apoi va merge treptat tot spre perfecționare. Cu chipul acesta în o generațiune se va ajunge ceea ce se intenționează, amalgamisarea popoarelor din Ungaria.

Diariul „Egyetértés” în numărul de Marți la locul prim tractează cestiunea, și el o tractează în toate amănuntele ei, și încă cum?

Luând rolul fariseului se laudă în gura mare. Ungaria nu face ceea ce face Germania, Rusia, România și Serbia, nu face forță, nu și impune cu brachiu limba sa. Societatea pentru maghiarisare are un scop cu mult mai sublim cu mult mai uman. Tendința ei este a lăți cunoașterea limbei maghiare, ca oamenii prin aceasta să fie mai culti și mai harnici — „ezzel tanultabbak és életrevalóbbak legyek”.

Din acest principiu sublim purcedând se vor face pretutindenea orfanotrofii, institute pentru copii

mici, se vor premia învățătorii, se vor împintena nisuițele sincere; se vor procura cărți de școală, se vor împărți vestminte la copii săraci, și aceasta peste întreagă țeara, az állam nyelvének megismerése és elsajátítása végett.

Se vor eserția deci faptele milei trupești și sufletești — de 2 ori câte șapte la număr, și ele se vor eserția pentru un anumit scop. Flămândului i se va da de mâncare, însă numai sub o condițiune, dacă va face ceea ce cere reuniunea: maghiarisare; sătosului i se va da apă, streinului adăpost, celui gol i se va da vestmînt, însă numai sub condițiune pusă. În fine cei morți săraci vor fi immormențați dacă

Așa „Egyetértés” în partea morală.

În partea materială vor fi provocată toți prelații, magnații, orașele, institutele de bani, ca după o cuantitate anumită fie-care se vină cu obolul seu.

Esecutorii de dare vor fi încredințați cu esecutarea planului genial — așa credem noi.

În cele din urmă academia ungurească va face Abcdariu, ca după dorința celor dela „Egyetértés”, acela să nu fie așa de miserabil, ca cărțile ungu-rești actuale din scoalele populare.

Are ungurul un proverb potrivit aici: „Hi bele Balázs, lovat ad az Isten”, cu acesta vom trece și noi la alte lucruri.

Va fi în prospectă memorie încă crisa prin care mai anii trecuți a trecut biserica ortodoxă din Serbia. Anii trecuți Michail fu susținut de guvern, și ceialalți doi episcopi dați la o parte, pentru renitența lor față cu ordinul guvernului de a sancționa ei alungarea metropolitului. Guvernul a denumit apoi noi prelați și metropolitul s'rbilor dela noi a sevrșit chirotonirea în biserica din Carloviț.

Această procedură arbitrară a făcut mare senzațiune în bisericile ortodoxe.

Guvernul Serbiei avea cunoștință despre impresiunea produsă prin asemenea volnicie și voia să legalizeze noua normă canonică de instituirea de episcopi prin patriarcul ecumenic dela Constantinopole. Patriarcul de atunci Ioachim al III. a denegat sancțiunea canonului guvernului s'rb.

Actualul patriarh însă Ioachim IV a aprobat instituirea metropolitului s'rbesc. Este deci mare sfară în lume și țară pentru această isbîndă politică a guvernului s'rbesc.

Noi nu ne mirăm de loc. Posiția patriarhului dela Constantinopole este forte curioasă, și cât timp se vor juca cu ea ca cu o bilă, sancționarea de acte anticanonice va servi de „testis temporum.”

Români și Universitatea fundului regiu.

Trecînd la desbaterea specială partea referitoare la venite se acceptă.

La punctul II al erogațiunilor ordinare: „Dotățiuni pentru scoale și institute de învățămînt drept contribuire la cassa Universității: 18,280 fl.” deputat. Dr. Păcurar propune: manținerea sumei de 15,280 fl., eară din prisosul până la suma de 18,280 fl. să se doteze scoalele din cele 7—8 județe, ale căror petițiuni au fost respinse în ședința Universității din 3 Octombrie a. c. din motivul lipsei de mijloace.

La votare însă maioritatea săsască primește propunerea comisiunii, contra cărui conclud deput. Dr. Păcurar asemenea însinuă vot separat.

În ședința Universității din 6 Octombrie a. c. deput. Dr. W. Bruckner referează proiectul de budget pre anul 1885.

La desbaterea generală a proiectului deputat. Dr. Păcurar declară, că nu poate primi propunerea făcută de comisiunea financiară-economică.

Precum se vede din acest budget din averile Universității se dau pre fie-care an preste 90,000 fl. ca dotățiuni. Din acesti 90,000 fl. numai 7000 fl. se dau pentru ajutorarea scoalelor românești și aproape 80,000 fl. se folosesc exclusiv pentru scoalele săsești evangel. augsb. de și aproape două ter-

țialități din conproprietarii averilor sunt români, și prin urmare li s'ar compete pre fie-care an 45,000 fl. — 50,000 fl. și de oare-ce nu numai dreptul privat, ci și art. de lege XII din 1876 dispune apriat, că foloasele averilor au să se întrebunțeze în folosul tuturor conproprietarilor fără preferință de națiune și confesiune; așa dară un atare proiect de budget precum îl propune comisiunea, care vatămă atât legea pozitivă, cât și principiul de egală îndreptățire a conproprietarilor, cu conștiință curată nu poate fi primit; mai ales când se vede, că din 9 părți ale venitelor anuale 8 părți se întrebunțează în folosul poporățiunii săsești, care formează numai a treia parte din conproprietarii averii:

Din aceste motive face următoarea:

Contrapropunere.

„Deoarece proiectul de budget, așternut de comisiunea finanțiară-economică stă în contradicere cu §§. 3, 4 și 6 ai art. de lege XII din 1876 precum și în contradicere cu egală îndreptățire a conproprietarilor, așa se remite acest proiect de budget la comisiunea finanțiară-economică cu însărcinarea, de a elabora un proiect nou de budget conform legii citate și principiului de egală îndreptățire a tuturor conproprietarilor.“

Această contrapropunere asemenea neacceptându-se, s'a început desbaterea asupra pozițiilor venitelor. La punctul XIII. „Deosebite venite extraordinare neîmpărțite: 14,213 fl. v. a.“

Comisiunea financiară propune a nu pune suma aceasta, care are să servească spre coperirea deficitului, în rubrica venitelor, ci la sfârșitul budgetului să se facă evident drept sumă de coperire.

Karl Schneider, secretariul Universității, însă propune a pune între venite suma de 14,213 fl. v. a.

Deputatul Dr. Karl Wolff se declară contra acestei propuneri, și pentru cea a comisiunii. Asemenea și deput. Albert Arz. În fine Schneider, care s'a trezit că nefiind consacrat în tainele clubului, a vorbit prea iute și prea mult, a retras propunerea sa. Însă deput. Dr. Păcurar numai decât a făcut-o din partea s'a, declarând, că de nu ar fi făcut-o dl secretar Schneider aceasta propunere, atunci totuși ar fi făcut-o el însuși. Dacă, dice el, nu voim a face o desbatere numai de cuvinte, atunci acest lucru se înfățișază și se reasumează scurt în următoarea formulație: Dacă voiește Universitatea cu tot prețul un deficit apoi atunci va șterge suma aceasta de 14,213 fl. dintre venite și se induce, precum dice dl referent, numai în recapitulațiune; eară dacă Universitatea nu voiește să arate deficit apoi atunci suma aceasta trebuie să fie indusă aici sub titlul XIII. Observă apoi mai departe dl referent Dr. Bruckner, că neînducându-se această sumă în venite, adecă în premise, este absolut cu neputință a se induce în recapitulațiune, adecă în conclusiune.

Însă undeva trebuie să stea această sumă fiind că există în realitate; și dacă nu poate sta în recapitulațiune, necesarmente trebuie să stea indusă în venitele cassei și adecă numai aici sub titl. XIII i este locul, căci din actele prezentate se vede, precum a afirmat și dl secretar Schneider, că în această sumă nu este nici macar un crucer capital, ci întreaga sumă constă numai din venite.

Eară deputatului Zay îi reflectează, că criteriul, că ce este capital și ce este venit zace în inventură, căci în inventură poate fi luat atât ceva din venite precum s'a și întemplat, cât s'ar putea lăsa ceva chiar și din capital afară din inventură.

Prin urmare ce este capital trebuie indus în inventar, eară ce este venit trebuie scos din inventar. Deci lucrul se află pur și simplu astfel, că capitalizat-am noi cândva suma aceasta de 14,213 fl. s'au nu. Aici trebuie să constat, că un atare concludus nu s'au adus din partea Universității și nu se află.

Prin urmare suma venitelor de 14,213 fl. nu sunt capitalizate și astfel nici nu se pot afirma, că sunt capital.

Universitatea a adus în anii trecuți concluduse referitoare la capitalizarea de 15% din venitele anuale, ceea ce s'au și întemplat și capitalizat; și așa pre lângă acele nu se mai pot capitaliza și venitele aceste de 14,213 fl.

Însă void comisiunea cu tot prețul să arate în fața lumii un deficit, nu s'a sfiit a șterge suma aceasta din venitele cassei.

Sustînându-mi propunerea mea răspund dlui Dr. Wolff la gluma, făcută secretariului Schneider, că acesta să-și patenteze părerile, eară numai cu o glumă, că afirmând dl Dr. Wolff o neproduciune a capitalului, eu declar că o neproduciune, după toate legile național-economice nu poate exista; deci dl Dr. Wolff ar fi mai curând chiebat a-și patentă părerile sale despre neproduciunea capitalului.

Cu toate aceste, în fine, maioritatea săsască primește propunerea comisiunii.

În ședința Universității din 7 Octombrie a. c. a venit la discușiune adausul de funcțiune de 2000 fl. anuali al comitetului săsesc.

Comisiunea n'a pus în budget această sumă. Comitele-președinte însă observă, că aceea sumă trebuie să fie în budget pentru că încă este sistemisată și basată pre un statut aprobat.

Deputatul Dr. Păcurar, luând cuvântul, constată, că începând dela anul 1877 până și în ziua de azi Universitatea prin concludusul maiorității a decis obiectul acesta într'un fel, eară dl ministru a adus lucrul acolo de în faptă în toți anii s'a întemplat altceva, ca ce a hotărit maioritatea Universității. În călile lor diferite constanți au fost și unul și altul, adecă și ministru și maioritatea; și numai în anul trecut maioritatea s'a abătut dela ținuta ei consecuentă de până aici, și a accordat adausul acesta de funcțiune cu 2000 fl. însă cu espresa condițiune dacă densusul va esopera dela ministeriu ștergerea dreptului de recurs al minorității în contra concluduselor Universității, și schimbarea §. 13 din statute, astfel ca voturile separate să nu aibă altă putere decât a elibera pre deputatul respectiv de responsabilitatea concludusului adus de maioritate. Adecă cu alte cuvinte maioritatea adunării generale în acest mod s'a străduit a-și cumpăra cu acești 2000 fl. anuali, pre cari să-i dea comesului, adecă reprezentantului guvernului, puterea de a tracta cu minoritatea conproprietarilor fără ca acestia să aibe macar dreptul și posibilitatea de a recurge la guvernul țării în contra asupririlor și nedreptăților, ce se comit din partea maiorității în Universitate.

Spre norocirea conproprietarilor având dl ministru acele 2000 fl. pentru comitele deja în statut, aceasta nu s'a întemplat și dl ministru n'a dat dreptul din mână de a decide asupra acelor concluduse, în contra cărora sunt sulate voturi separate, și n-a primit prețul de tîrg, oferit de maioritate în credință că acel preț îl are deja asigurat în statut; și astfel n'a conces maiorității mână liberă în averea Universității și predarea minorității din Universitate cu mâinile legate în puterea și bineplacul maiorității.

Neîntrând dară dl ministru în acest tîrg oferit de maioritatea Universității, comisiunea financiară-economică propune acum eară reîntorcerea Universității la ținuta, observată până la anul 1883 și să întoarcă, prin urmare, dela calea jumătate din anul trecut eară la punctul de plecare al seu, pre care dela anul 1877 îl observase până aci.

Eu nu știu dacă maioritatea face prin aceasta un progres sau un regres, dară atîta stă și trebuie să constat, că de și nodul acesta contradicător între maioritate și guvern, care până acuma nu la-ți rezolvit și s'ar părea irezolvabil, eu sper că totuși s'ar afla o modalitate de a rezolvî acest nod, însă fără de a jertfi minoritatea și fără de a schimba sau șterge §. 13 din statut, adecă de a esclude cu totul dreptul de recurs al minorității.

În aceasta privință mi-a venit dl comes încă la începutul ședinței de azi intru ajutoriu.

Dsa a declarat, că este cel dintâiu, unde este vorbă de cruțare în averea Universității, adecă de a cruța și a recomanda cruțarea și adunării generale, și este totdeauna gata a merge în cruțare așa departe până unde e numai posibil fără stagnarea oficiului.

Aceste sunt cuvintele proprii ale dlui comes și eu n'am motiv de a dubita în sinceritatea lor, știind eu că dl comes de și în formă reprezentantele guvernului, totuși e patriot bun săsesc, și ved, că nutrește din toate puterile relațiunile bune cu domnii sei compatrioți din maioritate.

Sub astfel de împregiurări nu încapă îndoeală că cu bucurie va prinde ocașiunea binevenită de azi spre a da patriotismului seu espression și în faptă prin renunțarea proprie la acest adaus de funcțiune de 2000 fl. v. a. Dl comite va face aceasta cu atât mai vîrtos, căci precum sum eu informat domnului nici nu are lipsă de acești 2000 fl. v. a. pre an.

Renunțând dl comes la această dotațiune de funcțiune, din libera sa voie, dispăre nu numai obiectul de ceartă între maioritate și ministeriu, ci dl comes își întărește și relațiunile bune cu compatrioții sei; și va primi recunoștință și laudă chiar și din partea guvernului, căci prin această renunțare de liberă voie nu se alterează nici statutul. Nu alterează din motivul, că de și această dotațiune a comesului este hotărîtă în §. 7 al statutului, totuși statutul nu e făcut pre un period numai de un an, precum se face budgetul Universității ci statutul este făcut pre atîta timp determinat, care poate ținea chiar și mai multe generațiuni, sau până când factorii competenți nu-l vor schimba.

Pre lângă aceasta statutul nici nu acoardă această dotațiune unei persoane anume, prin urmare cu atât mai lesne poate dl comes renunța la această sumă, de a nu se induce în budgetul anului 1885; și fiind că pre viitor, avînd vr'o trebuință de a se întoarcă la această dotațiune de 2000 fl. v. a. totdeauna i stă calea deschisă ca să reclame în puterea statutului această dotațiune și eu sper că ca unui patriot bun domnii sei connaționali, vedînd că are lipsă de ea în viitor, nu-i va denega a o induce eară în budgetul respectiv.

De astădată înse pre lângă aceste merite nemai face încă și un serviciu mare, că scapă pre maioritatea de cei mai mari doi dușmani ai sei; anume la deal de cearta cu ministeriul și la vale de deficitul ficșionat în averea Universității.

Eu părtinesc dară propunerea comisiunii. Deputatul Zay încă ia parte la discușiunea asupra acestui adaus de funcțiune comițial de 2000 fl. face, între altele, alusiune și la statutul de organizațiune elaborat de minoritatea română și aprobat de ministeriu, și afirmă că acelui statut adherează o peată (Mackel.)

(Va urma.)

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Făgăraș, 11 Decembre, 1884. Domnule Redactor. De un timp încoace lucruri îmbucurătoare se întemplă pre la noi prin Făgăraș. Tineretul nostru s'a pus pe lucru, și ne procură multe zile plăcute prin reprezentările de piese naționale.

Se va părea poate lucru strein bucuria noastră. Și nu fără cuvînt. În Făgăraș cu locuitorii curat români și ținutul cu boierii lui de toate categoriile, să fie mare mirare manifestarea vieții naționale românești?

Așa ar fi să fie când lumea ar avea curs normal, și nu s'ar face toate pe dos de înalta oblăduire, chemată a schimba Țicala poporului: „Țara Oltului, para focului.“

De astădată ve voui comunica Dle Redactor un cas dureros, provocat de cătră oameni, a le căror concesiuni firești silesc pre om să caute isvorul afară de Făgăraș.

Este lucru vechiu disordinea ce domnia până acuma în protopopiatul nostru. S'a Țis că cauza este a se căuta în neputința șefului tractului, și ea apoi se reduce la bîtrânețele protopopului, cari nici pre cei vestiți de cuminte nu-i ocolește.

Bîtrânul protopop venind la convingerea că nu mai poate fi în fruntea tractului a demisionat. Consistoriul recunoscător pentru serviciul făcut de bîtrânul protopop se îngrițește de soartea densusului, dispune cele de lipsă pentru întregire și trimite administrator intermal pre domnul Iuliu Dan, actuariu la consistoriul metropolitan.

Trimiterea domnului Dan spre a conduce afacerile protopopiatului până la întregirea definitivă nu convine mai multora. Era adecă ținută de ani în evidență veduvia scaunului de protopop în Făgăraș, și lumea crede că prin trimiterea acestui administrator se va decide și cu protopopiatul.

Necazul este mare, și prima manifestațiune s'a întemplat în biserică în ziua Sântului Nicolae.

Nu știm pentru ce și-au ales turburătorii tocmai ziua de sântul Nicolae spre a face scandal în biserică, când ei din respect cătră bisericani nostri cu acest nume, ar fi chemați a o sîrba în cea mai mare sfințenie.

Eu sum om bisericos. Ca totdeauna, așa și în ziua de S. Nicolae cu evlavie am intrat la noi în biserică, și mi s'a înălțat inima vedînd biserică ca nu altădată plină de oameni. Serviciul dumnezeesc se sîvîrșea cu mare pietate de noul administrator protopresbiteral și parochial Iuliu Dan. Poporul cu atențiune încordată a ascultat întreg serviciul, așa încât ceteai din fața lor cum voiau să soarbă rugăciunile dumnezești. Îmi sălta inima de bucurie când vedeam poporul nostru așa credincios și cu frica lui Dumnezeu. Dar precât mi-a fost bucuria de mare pre atîta m'a intristat și măchnit mai pre urmă când înainte de a se sîvîrși slujba dumnezească, eată că-și ridică vocea curatorul dela biserică, Ciora, frate cu cancelistul dela consistoriul archidiececan și cu o cale și asesor consistorial, Petru Ciora, despre care se vorbește pre aici prin popor că ar da instrucțiune numitului curator-frate a nu se supune la nici o ordinațiune ce ar emana dela mîritul consistoriu față de parochia din Făgăraș*) și ca o furiă de și este mic de sta-

*) Este dureros că legătura de rudenie între oameni cu cravalul dă ansă gurilor rele să meargă cu suspiciunile până la oameni, cari din respect la conduita lor de până acuma și oficiul lor ar trebui să fie cruțați de astfel de suspiciuni. Red.

noritate și au rol pasiv în ale conducerei*) Domnul C. Dimian vorbește însă ca să fie vorbit numai să poată nega și acusa cel puțin și pentru moment.

Susține că „a fost numai un tact din partea conducătorului de atunci că nu s'a împărțit mîia întreagă de flor. donată la anul 1872 de contele Kálnoky Pál și cel puțin 500 fl. s'au pus la fondul scolar.“

Minunat tact! Față de acest mare neadevăr însă prin care se încearcă a se acoperi incoracitatea conducătorului de atunci și acuma urmată în înstreinarea dela scop a unei sume considerabile, — se urmeze /. alăturat actul p imariului opidan ddo 28 Maiu 1873 în copia maghiară, legalizată de notariul public din care se vede că tocmai d. primar Gábor Imre a înmănat mîia de florini dlui paroch de atunci Spiridion Dimian spre scopul scoalei, de fapt de dl conte ales deputat fără contra-candidat.

Mai numește și acuma tact sau merit ceea ce este eclatantă ilegalitate dl Constantin Dimian, și mai persistă în aserțiunea că „mie-mi place a lucra numai pentru mine.“? Sunt d-lor destul de circumspecți a pune toate în spatele comitetului par. cu care de regulă se acoperă. Dar fosta oare îndreptat tatăl d-sale, care luase banii a supune deliberării comitetului parochial (format și atunci ca și acuma mai exclusiv din rudenille dlor) înjumătățirea unei sume considerabile ce și avea menișunea sa inalienabilă, la care nici sinodul parochial mult mai puțin comitetul a fost competent, fără încuviințarea autorității superioare bisericesti-scolare? Nu este ascunsă aici intențiunea de geșeftăria ce se vedește și prin aceea că din cei 500 fl. înstreinați dela destinațiunea lor au rămas partea cea mai mare în punga „conducătorului“, reținânduși dela alegători restanțele cât de vechi din competiția de lemne. Dacă și acesta e zel și merit, după conceptul „apărătorului“ d. Constantin Dimian, fiele de bine, numai să judece și alți așa! Cred însă că mîia de florini cu care s'a pactat chiar în casa tatălui d-sale în fața și a altor oameni la alegerea de acuma dacă s'a dat ori se va da, nu va păși soarta celei dela anul 1872 tocmai pentru că — după cum ține densusul — acuma sunt și eu între români și am „spart“ solidaritatea, mai bine ține s'a cam deochiat geșeftăria. Eată dle C. D. cine ar trebui să fie rușinat și că și se infundă cu dăstăritatea în arta de a nega și mistifica cu cutezanța și propriă în de acestea! Poate să-ți vină acuma aminte proverbul prea comun românesc: „Cu minciuna prânzești dară nu cizezi.“

O nu mai puțin cutezată imputare tendențioasă este că: „n'am apărut principiul pasivității, primit în conferința sibiană, mi-am schimbat principiul politic, îndigîndu-mi-se vacanța ppiatului, pentru care mi s'ar fi trimis la Prea Venerabilul consistoriu.“

Aici este buba, ppiatul sunt strugurii cari încă nu se par destul de coapți pentru vulpea șireată. Pentru aceea a făcut atâtea mistificări d. C. D. în corespondența sa și me acasă pe mine pentru încorectitățile d-lor. Dar să vedem cum stăm puțin și cu pasivitatea ca să i se infunde și aci falsului pasivist. Îți aduci aminte cum te-ai furișat la conferința din Sibiu, dta care declaraseși că nu mergi și ai fost plecat cu 4 zile înainte mi-ați trimis ori ai fost luat cu dta credenționalul meu fără a-mi fi spus ceva dta sau tatăl dtale, ca președinte al clubului alegătorilor și când în ziua conferinței tot sosisi și eu la Sibiu, de și eram de rînd și a doua zi aveam sîrbătoarea — dta 'mi împrumutaseși credenționalul? N'ai putut roși cel puțin înaintea domnului respectabil pre care l-ați sedus în atare chip oferindu-i a fi delegat substituit? Sau a-ți cugetat că prin aceasta manevră rău calculată me veți acusa în Sibiu, creșdând că eu voiu rămănea acasă, de maghiaron guvernamental precum me acusați înaintea opozițiunii d-voastră de mare român și a-ți dat Nr 136 al „Tel. Român“ cu corespondența mea să-l aducă un cortel și spre cetire și eventuală traducere la cei din K. Vá. șárhely în ziua de 28 Novembre când și tatăl dtale a fost acolo.

Ne-am fost înțeles, bine știți să conchemăm alegătorii noștri spre a le propune abținerea dela alegere spre a se decide aceasta între ugunii divisați și să nu ni se impută că românii au decis-o. Dară spriginu'mați vre unul cu vre un cuvînt? Ba se vede că au fost avisați corteșii opozițiunii maghiare de au venit mai toți în scoală și erau să sară asupra mea că le stric treaba — și în fine n'am isprăvit nimic. Nu se vede și de aci ca și din promisiunile de bani pentru fondul scolar că românii au de cis alegerea și unde au fost densusii împărțiți în guvernamentali opoziționali, și pasivisti dacă nu cumva toate aceste colori sau concentrat în dtă dle Constantin Dimian? Deci ceea ce eu nu știu — că mi s'ar fi trimis la Consistoriu un „igaz honfui bizonitvány“ dară dta mai bine ai merita dela oricare partidă un „Chameleon magatartási bizonitvány.“ Că cum a-ți practicat pasivitatea se vede și de acolo, că a-ți luat ambii parte la alegere și încă tatăl dtale ca președinte substituit.

Imi mai impută dl C. D. că „pare că mi-ar părea i line că vre-o 60 alegători români s'au șters din listă“ și tot dlui adaogă escusându-me că „lista electorală nu s'a mai reînnoit dela 1874 și de atunci mulți au reposat și emigrat.“ Poftim logica și semn de bună intențiune din care a scris cu ată

*) Curioasa definițiune, când ar ajunge minoritatea la conducere care ar fi a se numi atunci clică? Red.

tea contrașicri. E drept că s'au șters vre-o 30 alegători și aceasta eu o știu mai bine ca membru al comitetului central, dară unguri s'au șters preste 100.

Din provocarea ca să cetesc Nr. 117 din „Székely Nemzet“ prefăcînduse a me convinge că românii nu decideau alegerea și dacă se alăturau toți la o parte sau altă — se vede că dl C. D. nu prenumără nici o foaie română cu mult mai puțin cetește cele maghiare. Căci ori cine ar lua a mîna acel număr al pomenitului diar încă din 29 Iulie, va vedea că acolo este un articol de fond despre sîrbarea lui Horia din București și nicăiri nu-i vre o amintire despre alegerea din Brețcu.

Preste tot se vede lipsa de basă și patima din care a scris dl corespondent Const. Dimian cu atăta nervositate și schimonosire a corespondenței mele — atribuindu-mi mie ceea-ce densusului trebuie să i se impute. Incheiu cu aceasta și declar că cu dl Constrtin Dimian nu mai stau de vorbă pe acest teren. „D. Coltofean.“

Toplița, la 26 Novembre 1884. Stimat Dămnule Redactor! În numărul 134 a stimatului diariu ce redigeți, a apărut o corespondență din Toplița română, în carea indirecte me atacă pre mine subscriul ca paroch al acestei comunități. E trist și foarte dureros când chiar fi de ai noștri se redică și apără neadevărurile, au nu avem noi a suferi câte neajunsuri, dela alții, dar când vin ai noștri și pentru un os de ros, după cum se ține, servesc de instrumente oarbe ale streinilor, atunci trebuie să esclame și nevrînd o tempora o mores!! — În amintita corespondența vorbește despre bogăția comunei noastre, batăr de ar fi așa, făcînd alusiune la mașina de îmblătii; dar dle corespondente a cui e mașina și cui cu deosebire îmblătește acesta ai uitat-o? Asemenea a cui e locul cel mai bun și productiv și aceasta se pare că încă ai uitat-o, privește numai și veți nu judeca ca unealta oarbă, ci cum se cuvine unui om onest. Ce se ține că nu auți predicii în Dumineci și sîrbători, eu nu pot ținea predicile decât în biserică, prin urmare cine voește a auți predicii în Toplița, acela trebuie să vină la biserică. Mai departe în corespondența amintită se ține, că puținele oare le petrec la casină între cei de alte naționalități și confesiuni, e adevăr că din când în când, însă arare-ori foarte, am mers și la casină spre a-ți veti vre-o foaie unde fiecare, ce e membru al aceleia poate merge fără deosebire de naționalitate și confesiune, aceasta încât judecă fiecare om cu minte sănătoasă nu e crimă; 'Mi vine a ține cu sînta scriptură: Mulțămescuți Doamne, că nu sum ca altu. Și aceasta fără a cădea în greșala fariseului. Ar fi bine, când domnul corespondente ar lua rola vameșului, căci atunci ar fi pace la noi.

Ce se ține de reintregirea parochiei, despre ce în adevăr îl doare pre dlu corespondente, numai atăta amintesc că lucrul se espune erorat din partea corespondentului: îndată după moartea tatălui meu Venerabilul Consistor a dispus prin Prea onoratul Oficiu protopresbiterial, ca în înțelegere cu Comitetul parochial să se escrie concurs pentru postul II lea de paroch și paremi-să chiar dl corespondente dirpreună cu ai sei s'a opus, au nu eu am propus întregirea acelu post, au n'am dat eu vot separat în contra decisului comitetului parochial și am nuzit din toate puterile întregirea postului de paroch devenit vacant, au nu în urmă dl corespondente cu partida s'a la repetitele provocări pentru întregire din partea Venerabilului Consistoriu, a spus verde înaintea Prea Onorat. Dn protopresbiter că până nu va absolva N. teologia nu voim alege preot, fiind mulțămiiți numai cu sub-crisul, dicînd că ni e destul și ne împlinește toate trebuințele, dovadă despre aceasta protocoalele comitetului, în care e scris și dl corespondente și la indemnul și nezuința densusului s'a luat astfel; — acum îndată cei absolvează clientul se scoală și face gura mare, eară pre mine se silește a me negri, acum îndată umbra din casă în casă pre la oameni, compune suplică și o subscrie cu parochienii de și cei mai mulți parochieni nu știu despre cuprinsul aceleia. — Ce se ține de biserică în adevăr e foarte dureros că nu se poate fini, însă se pare că dl corespondente e atăt de scurt de memoria, când eu acum 2 ani am rogat comitetul fostilor iobagi ca să ne deie o pădure pentru biserică, acel comitet s'a și învoit sub condițiunea a se da din prețul acelei păduri la tustrelele confesiuni, însă așa ca noue se ni se dea jumătate prețul, pre aceasta pădure proiectă deja se promitea 40 mii fl. din care 20 mii ar fi fost a noastră, din care atăt biserică cât și scoala s'ar fi făcut, au nu dl corespondente atăt indirect cât și direct a mijlocit a nu se da aceea pădure, și apoi firește cu scop, căci aceasta pădure în urmă vre-o câț va așa *mir nichts dir nichts* a tăiat-o și banii i-a pus în punga propriă? De asemenea și pentru scoala eu am propus a se aduce câte un lemn din o

parte să se edifice scoala, ear din celelalte vîndîndu-se să se procure bani pentru edificări; și aici la lucrarea indirectă a domnului corespondente a stagnat lucrul. În urmă me mir dle corespondente, cum de ești atăt de scurt de memoria, despre toate acestea ai uitat așa curînd, ba ce e mai mult în urmă toate celea săvîrșite de d-ta cu o cutozanță ce numai un om ca d-ta poate să o aibă, voești ale pune în spatele mele. — În urmă declar că cu oamenii de calibrul d-sale, cari despre lucruri în loc de a scrie obiectiv se acapă de personalități, ear lucrurile comise de d-sa și prin indemnul d-sale voește ale atribui altora, nici demnitatea nici simțul de om onest nu me iartă și totodată declar pe calea publicității ori-ce polemă cu d-sa de încheată și numai respectul meu cătră opiniunea publică mi-a dictat acestea șiruri, căci o polemică cu dl corespondente prea puțin corespunde simțului meu de curățanie.*

Georgiu Popescu,
paroch gr. or. în Toplița.

Varietăți.

* (Armata grecească.) După statistica publicată de ministerul de resbel al Greciei, armata grecească numără 27,309 luptători, împărțiți în 1556 ofiari, 173 adjutanți și șefi de musică, 3649 supt-ofiari, 686 musicanți și 21,254 soldați. Din acest total 12,895 aparțin infanteriei, 4388 Evzonilor, 2441 artileriei, 432 sunt atașai la ambulanțe, 3533 la gendarmerie, 1227 la cavalerie și 1714 la geniu.

* (O rară aniversară.) La Meckenhem, în Prusia Rhenană, Mathias Prion, ferar, și soția sa Catharina au celebrat Duminica trecută a șasea-deci și cincea aniversară a căsătoriei lor.

Bărbatul e în vîrstă de 93 ani și soția sea de 97. Amîndoi sunt foarte sănătoși. Familia lor se compune acum din 6 fice, 20 nepoți și 14 srănepoți.

* (Leac pentru cei învrășbiți.) Lelea Safta lui Haralampie Covrigariu are o gură ca de foc. Sîrmanul ladea Haralampie nu mai are parte de liniște în casă, și trebuie să iae lumea în cap.

Se duce la părintele Onufrie, și acesta cetește în treg molitvelnicul nelăsând afară nici blăstămurile Marelui Vasilie. Toate inzadar. Lelea Safta deveni și mai pîrjol.

Rău diavol a intrat în nevastă — se gîndește bărbatul, și se duce la Păr. protopop Caiafa.

Se înfășoșază fericita păreche la protopopul, și vai de pielea bietului om, lelea Safta vorbia ca o meliță, făcînd toacă din urechile lui Haralampie.

Mare ispită. Dacă popa și protopopul nu află leac pentru muere, doară va afla apotecariul.

Se duce omul cu pricina și și spune jalba la jupînel apotecariu, în urmă cere leac contra deavolului de muere.

Apotecariul se uită la badea Haralampie cam pe sub gene, și i șterge două palme imperătești, încât badea Haralampie se creșu pe altă lume.

Face omul din umeri, și se duce cu leacul acasă. În ușă l așepta muerea năpăstuește asupra lui.

Badea Haralampie i dă jumătate din leacul primit dela apotecariu, și-i l'a dat din toată inima. La astfel de leac nu s'a cugetat Lelea Safta, și s'a făcut blîndă ca mielul.

Badea Haralampie om recunoscătoriu ca toți românii, în acea clipită pornește la drum și nu se oprește până la apotecariu.

„Jupâne“, leacul s'a prins. Jumătate a fost de ajuns, și jumătate ț-i-l dau înderpt — cu acestea nenea Haralampie șterge o sîntă de palmă la apotecariu.

Avis celor cu procese divorțiale.

Posta redacțiunii.

Domnului B. în Zarand. Observările dtale prelîngă toată bunăvoiața nu se p t publica. Stăm rău noi românii preste tot, decădîntă însă se pa e mai mare în Zarand. Aceasta e lucru cunoscut. Noi ve învidiem optimismul. Cu alte lucruri încreoși te vedem între colaboratorii noștri.

*) Și din partea noastră dachiarăm încheiată controversa, care în lipsă de substrat real, a degenerat în personalități. Redacțiunea.

Loterie.

Mercuri în 24 Decembre 1884.

Sibiu: 84 62 69 23 74

Bursa de Viena și Pesta.

Din 23 Decembre n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	124.05	123.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	97.60	97.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorșire.	100.—	100.—
Renta de aur austriacă	104.25	104.—
Galbin	5.79	5.76
Napoleon	9.76	9.75
London (pe polița de trei luni)	123.35	123.40